

Naziv slike "Hod u svetlost" savršeno se uklapa kao uvod za 4-ti broj "Sirijusa". Biti slobodni zidar znači biti na neprekidnom putu prema svetlosti. Istovremeno, svetlost ka kojoj hoda čovek sa slike, neodoljivo podseća na zvezdu Sirijus. Za trenutke dokolice, tokom vreljih letnjih dana, nudimo vam par tekstova iz kojih možda saznate nešto, a što do sada niste znali, o Karađorđu, "Ujedinjenim Velikim Ložama Evrope" i Svetom Jovanu Krstitelju.

Sadržaj:

■ "Da li je Karađorđe bio mason?"	2
■ "Ujedinjene Velike Lože Evrope"	5
■ "Sveti Jovan Krstitelj - II deo"	8

Da li je Karađorđe bio mason?

U masonskoj literaturi sa kraja 19. i početka 20. veka vodile su se rasprave o tome da li je Karađorđe bio slobodni zidar. Veoma teško je dati decidan odgovor na ovo pitanje jer, iako postoje tvrdnje nekih autora da je vožd bio primljen u bratstvo, do danas nisu pronađeni dokumenti koji bi dokazali ili opovrgli njegovo članstvo. Razmotrićemo sada delove njegove biografije i neke koincidencije koje dokazuju da je imao bliske veze sa masonima, ali ne pružaju dovoljno dokaza da on ikada bio član neke lože.

Đorđe Petrović – Karađorđe, vođa Prvog srpskog ustanka i utemeljitelj dinastije Karađorđevića, rodio se u selu Viševac kod Rače Kragujevačke, najverovatnije 14. novembra 1762. godine.

Karađorđe potiče iz siromašne porodice. Njegov otac je zbog siromaštva često menjao spahije i mesto boravka tako da je mladi Đorđe imao priliku da upozna ljude iz cele Šumadije. Kada je stasao, Đorđe je počeo da radi kod imućnih Srba i Turaka, pa se njegova materijalna situacija ubrzo značajno popravila.

Krajem 1785. godine Đorđe Petrović se ženi Jelenom Jovanović. Prema nekim izvorima, Jelenini roditelji su bili bogati seljaci koji nisu bili voljni da mu daju svoju kćer, ali ju je Đorđe oteo i potom oženio. Neposredno posle venčanja napušta Srbiju i navodi se da je tada predvodio zbeg kojim je manja grupa njegovih seljana prešla u Srem. Neposredan razlog za bekstvo, prema Vuku Karadžiću, bila je namera da spreči Turčina, čitluk-sahibiju u njegovim selu Zagorica kod Topole, da ostvari tzv. pravo prve bračne noći. Radoš Ljušić navodi da je Karađorđe zajedno sa porodicom, proveo bar dve godine u Sremu, a pouzdano se zna da je u početku bio šumar u manastiru Krušedol¹. Počeo je da radi u Krušedolu u vreme kada je starešina manastira bio arhimandrit Stefan Stratimirović i sasvim je sigurno da je između njih postojala komunikacija. Kontakte sa Stratimirovićem održavao je sve do njegovog imenovanja za episkopa i odlaska u Budim, a verovatno su nastavljeni posle izbora za mitropolita, i povratka u Sremske Karlovce, 1790. godine.

Već sama činjenica da su se Stratimirović i Karađorđe poznavali, a kasnije postali i prijatelji, odnosno da su se družili u dužem vremenskom periodu, upućuje na ideju da je vožd bio upoznat sa masonskim tajnama, odnosno da je mogao biti iniciran i pre nego što je, 1796. godine, bila osnovana prva loža u Srbiji, loža Ali Koč. Do toga je moglo da dođe u karlovačkoj loži Hrabrost ili petrovaradinskoj loži Poštenje, naravno uz jemstvo ili bar podršku mitropolita Stratimirovića. Ako je do inicijacije došlo, ona se odigrala posle 1790. godine, ali svakako pre 6. juna 1795, kada je masonerija u Austrijskoj monarhiji stavljena van zakona.

Naime, krajem 1787. Karađorđevo ime našlo se u frajkorskim spiskovima, a on je, kao frajkor, učestvovao u akciji osvajanja Beograda, početkom decembra 1787. godine. Beograd nije osvojen zbog loše vođene akcije austrijskih oficira. Četa u kojoj je bio Karađorđe, uspela je da uđe u grad, ali su austrijske rečne jedinice, sastavljene najvećim delom od Srba, zbog guste magle promašile gradske kapije. Karađorđe, kao i većina učesnika u prepadu, jedva su se spasli iz Beograda, a on se odmah uputio u svoje selo Zagoricu. Međutim, ubrzo je morao da se skloni u

¹Prof. dr Radoš Ljušić: *Vožd Karađorđe 1-2*, izdavači: *Invest-Eksport*, [NIU Vojska](#) i *Dečje novine*, drugo, dopunjeno izdanje - Beograd, 2000, (313 i 315 str.)

Srem, da bi, po objavljivanju austrijsko-turskog rata, kao frajkorac još jednom prešao Savu. Učešće Srba u ovom poslednjem ratu između Austrije i Turske bilo je masovno, pa je poprimilo obeležje ustanka. Srbi su bili isključivi učesnici Kočine krajine, činili su glavninu frajkora, mnogobrojne hajdučke družine krstarile su Pašalukom, a deo naroda sklonio se u zbegove. Skoro celokupno stanovništvo bilo je u pokretu, a Karađorđe je u vreme rata bio i frajkorac, i hajduk, i zaštitnik zbegova.

Đorđe Petrović – Karađorđe, rad Uroša Kneževića 1852.

Sa Mihaljevićevim frajkorom prešao u Srbiju i učestvovao je u osvajanju Šabca, 27. aprila 1788. godine. Posle borbi za Šabac i početnih čarki oko Beograda, Mihaljevićev frajkor je, juna 1788. godine, osvojio Valjevo. Tada je Karađorđe napustio frajkorske jedinice, verovatno uz dopuštenje oficira, i okupio hajdučku družinu. Nemoguće je tačno utvrditi kada je sve Karađorđe četovao samostalno, a kada u sastavu Mihaljevićevog frajkora. Kad se od njega zahtevalo, on se priključivao frajkoru, a kada je ovaj mirovao, on je, kao hajduk, nastavljao sukobe s Turcima. Poznata je epizoda iz borbi za Beograd, u kojoj se istakao kao junak. Frajkorski komandant, kapetan Radič, našao se u velikoj opasnosti i život mu je visio o koncu. Karađorđe mu je pritekao u pomoć i kako beleži njegov poverljivi čovek i pašenog, Gaja Pantelić: ...ranjenog Radiča oslobodio pošto je prethodno ubio četiri Turčina. Ovim se delom on razglasi po svetu kao junak.

Kada se 1790. godine Austrijska vojska povukla, frajkorci, iz Srbije, masovno su dezertirali, a do kraja godine raspušteni su dobrovoljački odredi. Zatim je usledio period primirja, do 4. avgusta 1791. godine, kada je sklopljen Svištovski mir, kojim je vraćeno prethodno stanje, a Srbi amnestirani.

Iz ovog rata Srbi su izvukli značajne pouke, od kojih je najbitnija ona o načinu sticanja slobode. Za Karađorđa je karakteristično da je ratujući kao frajkorac i četujući kao hajduk stekao ratno iskustvo i pripremio se za vođenje ustanka. U godinama na kraju 18. i početku 19. veka obišao je celu Srbiju, i upoznao mnogo ljudi u zemlji i u Austriji. Sasvim je sigurno da su se njegova poznanstva i veze sa masonima tada proširile i ojačale. Krug prijatelja koji je tada stekao ostao je njegovo okruženje i u vreme ustanka. A među njima su bili masoni: Janko Katić, Petar Ičko, Stefan Stratimirović, Aleksa Nenadović, Jovan Jovanović Šakabenta, Petar Novaković – Čardaklija i drugi.

Posle sklapanja mira u Svištovu Karađorđe se sa porodicom nastanio u Topoli, a političke prilike u Beogradskom pašaluku su se stabilizovale. Okanuo se hajdučije, a novcem stečenim u

ratu mogao je da kupi kuću i imanje. Radeći ratarske poslove i trgujući stokom stekao je pristojan imetak, sasvim dovoljan da mu osigura položaj uobičajen za dobrog domaćina u to vreme. Istoričar Radoš Ljušić potvrđuje ove podatke, ali navodi da: ...preteruju oni koji tvrde da je Karađorđe u vreme kad je Pašalukom upravljao Hadži Mustafa-paša bio dobar domaćin i imućan gazda².

Njegov život za vezirovanja Hadži Mustafa-paše bio je ispunjen radom na imanju i povremenim učešćem u srpskim odredima. Krajem 18. veka severne provincije Turskog carstva našle su se u tipičnom građanskom ratu koji se vodio između janičara i drugih turskih odmetnika i Porte u Carigradu. Dobar primer koji oslikava karakter ovog rata su sukobi između Hadži Mustafa-paše i Osmana Pazvan-Oglua. Lokalno stanovništvo, Srbi, Turci i Bugari bili su raspoređeni u obema vojskama. Književnik i istoričar, Jovan Hadžić, u delu Ustanak srpski pod Karađorđem kaže da je Karađorđe bio predvodnik jednog odeljenja, odnosno buljubaša i da je učestvovao u sukobima s Pazvan-Ogluovom vojskom kod Jagodine (1796), Požarevca i Smedereva (1798). Međutim, nekima je smetala Karađorđeva popularnost i ugled, tako da je posle ubistva komandanta srpskih odreda, Stanka Arambašića i pesnika Rige od Fere, Karađorđe stekao utisak da je on sada na redu. Posebno stoga jer je Hadži Mustafa paša bio više meseci otsutan iz Beograda i masonske linije nisu funkcionisale. Osetivši opasnost on se čuvao i niti je više smeo ići ni u Beograd niti u drugu koju tursku varoš sve do Mustaj-pašinog povratka u Beograd³. Ovakav sled događaja posredno ukazuje, ako ne na pripadnost Karađorđa masonskom bratstvu, ono na jake veze koje je on imao sa masonima iz Beogradske lože.

Vojislav M. Rosić, u tekstu o prvoj loži u Srbiji, između ostalog piše: Karađorđe, vođa Prvog srpskog ustanka, je, sudeći prema mnogim znacima, bio član ove lože, i pod njenim uticajem produžio je rat protiv dahija i slomio ih⁴. Pored njega, više masonskih autora, među kojima su neki priznati istoričari, potvrđuje odlučujuću ulogu masona u Prvom srpskom ustanku kao i Karađorđevu pripadnost prvoj srpskoj masonskoj loži⁵.

A kada je Dositej Obradović, 9. avgusta 1807. godine, prešao u Beograd noseći sa sobom i svoju biblioteku, Karađorđe mu je odmah poverio na vaspitanje svog sina Aleksu. Izvesno vreme, Dositej i Aleksa stanovali su kod ruskog predstavnika u Beogradu, Rodofkina, koji je takođe, bio mason.

Dositejev prosvetiteljski, ali i slobodnozidarski rad naročito se ispoljava u školstvu. Njegovim zalaganjem 1808. godine otvorena je Velika škola u Beogradu. Osvedočeno poverenje Karađorđa prema Dositeju i Petru Novakoviću – Čardakliji, koji su: ...na vožda umnogome uticali u formulaciji ideje o nacionalnoj srpskoj državi koja bi potom bila oslonac u oslobodilačkoj borbi u drugim krajevima u kojima žive Srbi⁶, neki autori, slobodni zidari, tumače, upravo time da su sva trojica bili masoni.

I na kraju još jedan detalj. Posle boja na Ivankovcu i velike pobede ustanika nad Hafiz pašom i njegovim odredima, Karađorđu i Proti Matiji Nenadoviću čestitku je poslao i Osman Pazvanoglu⁷. Da li je u pitanju bila masonska solidarnost ili je vidinski pasvandžija: ...bio naravno neiskren i sa zadnjim namerama, kako navodi Radoš Ljušić, ko zna? Čestitka Karađorđu može se tumačiti zadnjim namerama, jer je Pazvanogluu Porta bila najveći neprijatelj, ali čestitka proti Matiji verovatno je vezana za pripadnost istom diskretnom bratstvu. Ima mnogo indicija i koincidencija koje ukazuju da je Karađorđe ipak bio mason, ali istorijski izvori koji bi dokazali ovu tvrdnju, do danas nisu pronađeni. Ali, ako bismo se upitali, da li se na osnovu raspoloživih činjenica stiče utisak da je Karađorđe bio mason, odgovor bi bio: da, bio je.

Br. D.Č. „Mudrost“ Beograd

²prof. dr Radoš Ljušić: *Karađorđe istina i mit*, Večernje novosti, feljton, 29. avgust 2003. godine.

³Isti izvor

⁴*Balkan*, br. 334 (1913. god.)

⁵Dr Vojislav Kujundžić, Sreta Stojković, dr Vladimir Ćorović i drugi.

⁶Prof. dr Radoš Ljušić: *Karađorđe istina i mit*, Večernje novosti, feljton

⁷Osman Pazvanoglu je bio mason, jedno kratko vreme i član lože *Ali Koč* koja je radila u Beogradskoj tvrđavi od 1796. do 1801. godine.

Ujedinjene Velike Lože Evrope

Ujedinjene Velike Lože Evrope osnovane su 18.juna 2000 godine u Parizu kada su povelju o osnivanju potpisale tri Velike Lože: "La Grande Loge de France", "Grande Loge Traditionnelle et Symbolique Opera" i "Velika Nacionalna Loža Srbije". Namera osnivača bila je da formiraju međunarodnu instituciju koja će okupiti sve one obedijencije koje po svim osnovnim masonskim principima rade "regularno", ali iz različitih razloga nisu priznate od strane anglosaksonskih Velikih loža koje predvodi "United Grand Lodge of England". Regularnost jedne obedijencije je prema usaglašenom stavu osnivača definisana u uvodnom delu Osnivačke Povelje i svodi se na poštovanje "Ancient Landmarks" i "Andersonove Konstitucije". Praktično to podrazumeva verovanje u Boga koga simbolizuje Veliki Arhitekta Svemira, obavezna Knjiga Svetog zakona na Oltaru Zakletve, zabrana rasprave o političkim i verskim pitanjima tokom radova u loži, članstvo isključivo sastavljeno od muškaraca i neprikosnovena uprava nad prva tri "simbolička" stepena. Veliki broj obedijencija koje poštuju ove osnovne principe a nije priznat od strane "United Grand Lodge of England" nema priliku da na međunarodnom planu uspostavlja kontakte, unapređuje bratske odnose i razmenjuje informacije sa sebi sličnim obedijencijama. "Ujedinjene Velike Lože Evrope" nude okvir koji treba da omogući ostvarivanje ovih elementarnih zahteva u međunarodnoj saradnji svima onima koji nisu pristali na diktat i neprincipijalne uslove kojima manipulišu Englezi.

"Ujedinjene Velike Lože Evrope" osnovane su kao konfederacija. To nije nikakva nadnacionalna Velika Loža sa internim ogranima preko kojih bi sprovodila upravu nad podređenim obedijencijama. Ovde se nikako ne radi o preslikanoj vertikalnoj subordinaciji koja postoji između jedne Velike Lože i njenih podređenih radionica. Ovde se zapravo radi o institucionalizovanom zajedničkom servisu. Najviši i istovremeno jedini organi konfederacije su: predsednik, sekretar i blagajnik. Oni koordiniraju saradnju između članica u periodu između dve Generalne Skupštine. Generalna Skupština Velikih Majstora svih članica konfederacije je najviši i najvažniji organ uprave. Skupština se održava jednom godišnje i to uvek u nekoj drugoj zemlji, pri čemu je obedijencija iz te zemlje domaćin. Samo ime "Ujedinjene Velike Lože" a ne "Ujedinjena Velika Loža" jasno ukazuje na razliku u pristupu i činjenicu da se radi o jednoj labavoj asocijaciji. Prihvaćeni koncept je napravljen po ugledu na slične institucije koje već postoje u svetu. Takve institucije su, na primer: "Konferencija Velikih Majstora Severne Amerike" ili "Svetska Konferencija Velikih Majstora".

Samo osnivanje "Ujedinjenih Velikih Loža Evrope" se odigralo na zatvaranju redovne godišnje Skupštine "La Grande Loge de France", 2000-te godine, ispred 22 delegata Velikih Loža iz celog sveta. Ovi delegati bili su posmatrači i istovremeno svedoci osnivanja. I ovom prilikom ispoljena je velika tolerantnost i demokratičnost koju "La Grande Loge de France" oduvek ispoljava na međunarodnom planu, tako da u trenutku osnivanja niko nije nagovaran niti prisiljavan da pristupi konfederaciji. Iako je "La Grande Loge de France" poznata po privrženosti "Škotskom obredu drevnom i prihvaćenom", to nije postavljeno kao uslov za ulazak u konfederaciju. U osnivačkoj povelji su navedeni i drugi obredi kao ravnopravni prilikom sagledavanja kandidature za prijem u konfederaciju. Narednih godina, na sopstveni zahtev i po

proceduri koja je uvek ista za sve, broj članica se povećao, tako da je 2008-e godine bilo ukupno 11 punopravnih članica konfederacije. Postupak prijema nove članice počinje podnošenjem zvaničnog zahteva u pisanoj formi. Na redovnoj godišnjoj Skupštini, Velikoj Loži koja je podnela zahtev prvo se odobrava status kandidata. U tom statusu ona provodi najmanje godinu dana, najčešće sve do naredne redovne Skupštine. Kao kandidat, ona je rado viđen gost i biva po pravilu pozivana na sve zajedničke skupove, uživa sva prava kao punopravni član konfederacije, sem prava da odlučuje prilikom glasanja. Prilikom odobravanja statusa kandidata i prilikom prijema u punopravno članstvo traži se saglasnost svih članica. Ukoliko samo jedna od članica bude protiv, prijem se odbija ili u blažoj varijanti odlaže. Po ovoj proceduri na Skupštini konfederacije održanoj u Rimu ove godine, u punopravno članstvo su primljene "United Grand Lodge of Rusia" i "National Grand Lodge of Moldova", dok je status kandidata izglasan za "Grande Lodge of Bulgaria" i jednoj Velikoj Loži iz Meksika.

Slika 1. Zaštitni znak "Ujedinjenih Velikih Loža Evrope"

Na prvi pogled, posmatraču sa strane odmah upadne u oči činjenica da su se pod imenom "Ujedinjene Velike Lože Evrope" našle i Velike lože iz Maroka i Libana a najnovija vest je - odobren status kandidata jednoj Velikoj Loži iz Meksika. Očigledno je da ove zemlje geografski ne pripadaju Evropi. Ovo pitanje je postavljeno pred delegate i o njemu se diskutovalo i na poslednjoj Generalnoj Skupštini u Rimu. Preovladao je stav da univerzalni karakter slobodnog zidarstva i ciljevi konfederacije ne trpe ograničenja koja nameće geografski položaj. Širina ideje i iskreni motivi za jačanje konfederacije ne dozvoljavaju postojećim članicama da zbog formalnih granica između kontinenata nekome ospore pravo da uđe u konfederaciju. Jezgro i osnovna misija konfederacije ostaju obediencije i saradnja na tlu Evrope, ali su se sve članice saglasile da se u budućnosti nastavi sa prihvatanjem u članstvo i Velikih Loža koje geografski nisu u Evropi. Osnivačka povelja to ne sprečava a masonski principi to nalažu i podržavaju.

Međusobno posećivanje, razmena informacija, zajednički projekti, istraživački rad vezan za proučavanje istorije masonerije i druge pogodnosti koje jedna ovakva organizacija pruža njenim članicama potvrdili su ispravnost puta trasiranog prilikom osnivanja. Francuska, Srbija, Portugalija, Španija, Italija, Grčka, Rumunija, Rusija, Moldavija, Bugarska, Kanarska Ostrva, Maroko i Liban na ovaj način su povezane vezama koje su uvek donosile samo dobro i afirmaciju. Sve članice konfederacije puno očekuju od novog predsednika koji je stupio na dužnost ove godine u Rimu. Alain Graesel, prethodni Veliki Majstor "La Grande Loge de France", poznat je kao energičan i sposoban lider. Izvesno je da će on modernizovati administraciju konfederacije i institucionalizovati pojačanu saradnju između članica.

Istaknuto mesto koje u svemu ovome ima Velika Nacionalna Loža Srbije uvek je posebno podvlačeno i apostrofirano od strane svih članica. Sama činjenica da je Velika Nacionalna Loža Srbije jedan od tri osnivača konfederacije, govori mnogo o masonima iz Srbije. Dugogodišnja tradicija, duboko ukorenjeno verovanje u ispravnost ideje kao i pokazano razumevanje za univerzalni karakter slobodnog zidarstva, zaslužni su za ugled koji Srbi uživaju u "Ujedinjenim

Velikim Ložama Evrope". Jedna od najboljih stvari koja se može desiti slobodnom zidarstvu iz Srbije je da bude delegat na Skupštini konfederacije. Poštovanje i pažnja svih učesnika daleko prevazilaze sva očekivanja sa kojima se krene na put.

Slika 2. Veliki Majstori iz Rumunije, Moldavije, Francuske, Rusije i Srbije u Rimu.

Iskreno se nadamo da će sardnja između bratskih obedijencija u budućnosti doneti i mnoge praktične koristi svima u Srbiji. Međusobne veze između "dobrih ljudi na dobrom glasu" neminovno donose pozitivne efekte društvenoj zajednici. Svrha slobodnog zidarstva je "gradnja", a svi zajedno nestrpljivo očekujemo da izgradimo bolju i bogatiju Srbiju. Veze sa slobodnim zidarima iz inostranstva na tom putu mogu da budu samo od pomoći.

Jul 2010

Brat Č.V. „Nemanja“, Niš

SVETI JOVAN KRSTITELJ

II deo

... I NASTAVLJA SE

Prethodni deo priče o Sv. Jovanu Krstitelju, završili smo svima poznatom činjenicom da su 24. juna 1717, pre skoro 300 godina, u Londonu, četiri slobodnozidarske Lože skinule sa sebe veo tajnosti, sakupile se u „Goose and Gridiron Ale-house“, i osnovale Veliku Ložu Engleske. Baš na dan Sv. Jovana Krstitelja. Taj dan nije slučajno izabran za takav istorijski sastanak, jer su i pre toga Lože obeležavale taj dan, a i posle tog događaja, običaj praznovanja 24. juna raširio se i među Ložama u celom svetu. Međutim, zašto baš Sv. Jovan?

Jedno od mogućih objašnjenja je da je to zbog toga što je baš tog dana Sunce u godišnjoj kulminaciji. To je najduži dan, i tada ima najviše Svetlosti, kojoj svi Masoni u svojim životima teže. Sakupljanje Masona na taj dan i slavljenje istog, simbolizuje na taj način zajedničko traženje Svetlosti.

S druge strane, Sv. Jovan Preteča je po Bibliji nagoveštavao dolazak mesije, dolazak novog doba, novog carstva, a to je i simbol težnji svih Masona ka novom uredjenju koje će doneti blagostanje čovečanstvu. Pri tome su Masoni i svojevrzne preteče novog doba i novog zemaljskog carstva.

Ipak, kako „Masonerija pripada svim nacijama, svim klasama i svim religijama“, ne bi smeli Sv. Jovana Krstitelja nikako da tretiramo suviše religiozno, tj. isključivo sa hrišćanskog stanovišta, nego više kao istorijsku ličnost. Takav pristup našem zaštitniku može se naći i u delima vanreligijskih istraživača kao što su Ernest Renan, Eduard Šire ili Mak Sonije.

Da li je moguće Jovana Preteču izvući van hrišćanskih voda, i na taj način pokazati njegov nadreligiozni značaj i samim tim objasniti visok stepen poštovanja svih Masona prema njemu? Hajde da ne posmatramo inicijalno hrišćanstvo na isti način kako je shvaćeno i prihvaćeno danas, jer su istorijski tokovi neizostavno uneli tokom vekova i neke promene. Pokušajmo da na što realističniji način razmotrimo period njegovog nastanka, i ulogu dvojice tadašnjih, možemo slobodno reći verskih i političkih lidera, Jovana i Isusa u svetlu tadašnjih istorijskih i društvenih prilika.

JEHOVA, ESENI, JOVAN, ISUS, MESIJA...

Među narodima u Maloj Aziji, koji su bili pod vlašću Rimljana, jedan narod se izdvajao time što je sebe nazivao „Narod Gospodnji“. To je bio jevrejski narod. Postavlja se pitanje: otkuda to? I kako je tek jevrejski narod uprkos mnogim patnjama, progonima, neprekidnim borbama, dugotrajnom ropstvu, ipak uspeo da sačuva neokrnjenu svoju veru, veru u Boga? A kako to da su se Jevreji uporno klanjali samo JEDNOM Bogu - JEHOVI? Odgovor je jednostavan, jer je upravo u tome tajna - vera u JEDNOG Boga.

Mojsije je uspeo da svom narodu usadi ideju obožavanja jednog Boga – Jehove. Do tog trenutka u svim ostalim delovima sveta na delu su bile isključivo mnogobožacke religije i politeizam. Monoteizam je bio nepoznat i predstavljao je nešto potpuno novo i revolucionarno.

Jevreje, koji su do tada bili mnogobošci, preobratio je u ljude koji su stalno imali svest o vrhovnom božanstvu, vrhovnom vladaru svemira. Mojsije je već tada znao i shvatao, poznavajući tajne starih Egipćana, da će budući trijumf čovečanstva zavisiti samo od trijumfa ove ideje.

Za vreme robovanja, siromaštva i rastrojstva ovog naroda, čak i pod asirskom tiranijom, ideja o Mesiji, izaslaniku Boga, onoga koji će obnoviti Carstvo Božije, i uspostaviti volju i nadmoć jednog Boga, već je duboko zaživela u narodu, i u svim umovima. Svi su očekivali sina Božjeg, svejedno kakav on bio, kako se zvao, narod ga je očekivao i bio spreman da ga prizna za svog vođu.

U takvom trenutku potpuno nezavisno, u vihoru burnih događaja u Judeji i Galileji, pojavile su se dve ličnosti - Jovan Krstitelj i Isus Hristos.

U doba pre nove ere, u oblasti istočno od danjašnjeg Jerusalima u pasivnim i za život teškom brdovitim oblastima, živio je deo jevrejskog naroda poznat pod imenom ESENI. Osobeni po skromnom načinu života, između ostalog, bili su poznati i kao iscelitelji. Postojao je i tzv. red Esena, a kako je zvanična profesija ovih ljudi bila da leče bolesti, verovatno odatle i njihov naziv Eseni (grč. terapeuti). U stvari, ovo je bio red visoko prosvećenih ljudi, pravih inicijanata, koji su uz to tada bili i jedini pravi poznavaoči Kabale. Oni su bili čuvari prave jevrejske tradicije, koja je svoje poreklo vodila iz Egipta. Takodje, oni su svoju pripadnost i status u redu sticali prolaskom kroz stepene, svojevrsnom inicijacijom, i daljim uzdizanjima. Isus je takodje bio pripadnik ovog reda.

Glavne doktrine reda Esena bile su: ljubav prema bližnjem, skromnost, zabrana zakletve u običnom životu, mržnja prema laži, verovanje u postojanje duše i njenu besmrtnost. Oni su negovali kult zajedničkih obreda koji su počinjali i završavali svojevrsnim molitvama. Svetkovine su završavali zajedničkim obedom.

Sve vreme, do susreta sa Jovanom Krstiteljem, Isus je proveo je kod Esena. Među Esenima su bili i njegov otac i njegov brat. Isus je tokom rituala i boravka među Esenima upoznao stare tajne, shvatio značaj svezvremenskih doktrina i značaj inicijacije-krštenja.

U to vreme, proneo se po celoj Palestini glas o izvesnom Jovanu, mladome proroku punom religijske strasti. Jovan je bio iz svešteničke porodice a zatim je otišao u pustinju gde je vodio život najtežeg isposnika. On je tvrdo verovao u siguran dolazak Mesije i zamišljao ga je, prema judejskoj ideji, kao osvetnika i pravednika koji će podići narod, prognati Rimljane, kazniti sve krivce i saučesnike, a zatim ući trijumfalno u Jerusalim i utvrditi Božje carstvo, carstvo Izrailja, iznad svih drugih naroda, u miru i pravdi.

Pozajmivši od Esena običaj religioznog pranja i promenivši ga u zagnjurivanje, Jovan je pronašao obred krštenja kao vidan simbol, kao neko javno izvršenje unutrašnjeg očišćenja. Ovaj novi obred silno je uticao na inače raspaljivu maštu jevrejskog naroda i privlačio sve veće mase. Čudna i vrlo raznolika je bila gomila, koja se okupljala oko Proroka Jovana na reci Jordan, da čuje njegovu reč i da se krsti.

Narod je Jovana smatrao za Proroka. Medjutim, mnogi su uobražavali da je on vaskrsnuli Ilija, a neki čak i to da je Jovan sam Mesija! Ipak, on nije imao tih i takvih pretenzija.

Sveštenici, književnici i učen svet tog doba, prezirali su Jovana. Ali ga ipak nisu smeli javno napadati, zbog njegove velike popularnosti koja je sve više rasla. Obred krštenja bio je za Jovana jedan ceremonijalni čin, svojevrsna zamena za inicijaciju esenskih posvećenika. Ali obred namenjen običnom svetlu, kako bi pojačavao utisak i pripremao duhove za predstojeći veliki pokret. Jovan je u dolazak Mesije, nesumnjivo, najiskrenije verovao. Krštenje i kajanje za učinjena nedela, sve je to bila forma ispaštanja, sredstvo pripreme za buduće događaje, jer “ ja vas krštavam samo vodom – no onaj koji će doći za mnom, krstiće vas ognjem”.

Glas o smernom i skromnom, ali veoma popularnom Jovanu dospelo je do ISUSA, koji je u to vreme već propovedao u Galileji. Isus je poželeo da se vidi sa Jovanom i da se i sam podvrgne javnom krštenju. Tako Isus napusti Galileju i ode sa svojom malom školom ka Jovanu. Novodošli Eseni, bez obzira što su čin inicijacije već prošli, krstili su se kao i ostali svet.

Dva učitelja su imala mnogo zajedničkih ideja i pogleda. Pri tome nisu shvatali jedan drugog kao protivnike, već su se utrkivali u uzajamnom poštovanju. Ipak, mora se reći da je za

sve to vreme koje je proveo kraj Jovana, Isus njega priznavao za višeg. Sebe i svoj sopstveni genije tek je bojažljivo razvijao, u Jovanovoj senci. I Isus je počeo da krštava na Jovanov način, a to su počeli da čine i Isusovi učenici. Čak i kasnije, posle Jovanovog odvođenja u tamnicu Isus je propovedao koriteći u svojim besedama Jovanove reči i izraze.

Veliki skupovi oko Jovana Krstitelja postali su sumnjivi tadašnjem vladaru Irodu Antipi. On je počeo da se plaši Proroka i njegove snage i uticaja u narodu. Irod Antipa je bio svestan toga da je Jovan, a ne Isus, u tom trenutku bio harizmatični lider Jevreja, koji je u trenutku mogao da ugrozi stabilnost njegove vladavine. Pored toga, imao je i ličnih razloga za mržnju prema Jovanu. Rodoskrnavljeni brak Iroda Antipe sa bliskom sestrom Irodiadom, bila je stalna meta Jovanih javnih kritika.

Stoga je Antipa naredio Jovanovo hapšenje, ali ga zbog straha i bojažljivosti nije pogubio. Irod se plašio javne pobune, zbog trenutne Jovanove popularnosti u narodu. S druge strane, za vreme Jovanovog tamnovanja Antipa je uživao u razgovorima sa Prorokom, praktično učeći od njega. Pored toga, Prorokova predskazanja i najave skorog dolaska Mesije su bacala Antipu u brige.

Jovan je iz tamnice pratio situaciju medju svojim uenicima, saznao o Isusovim uspesima i popularnosti, kao i o tome da njegovo učenje nastavlja svoj život, bez obzira što je Prorok zatvoren. Tada je čuo i da se priča kako je predskazani MESIJA već došao i prikazao se narodu, kroz prisustvo u Isusu – kroz isceljenja i ostala čuda. Jovan je znao da je došao pravi trenutak za delovanje.

Poslao je dvojicu učenika do Isusa u Galileju. Hteo je potvrdu ovih glasina i direktan kontakt sa Isusom. Kako su učenici u Galileji umesto povučenosti, strogog posta i upornih molitvi, a koje su odlikovale Jovanovo vođstvo, zatekle radost, veselje i svetkovinu Isusa Hristosa na vrhuncu slave i popularnosti, oni su došli do njega i pitali ga: „Jesi li ti Onaj, koji mora doći, ili treba da očekujemo drugoga?“. Isus, naravno, kao vešt političar i lider, odgovori neodređeno: „Blago onima koji ne posumnjaše u Mene.“

I ovaj dijalog je, u stvari, sve od Jovanovog „pokazivanja prstom na novog Mesiju“. Možda to nije baš onako kako je u Bibliji prikazano, ali bilo je dovoljno da Jovanova misija bude nastavljena, i to još uspešnije, u režiji i izvedbi novog lidera Isusa Hristosa.

Jovan u vreme ovog dijaloga, najverovatnije, nije ni bio više živ. Ubrzo je ubijen je od strane zle Irodiade i njene ćerke.

IDEJA JE OSTALA...

Vest o Jovanovoj smrti došla je do Isusa, te se on iz predostrožnosti povukao sa sledbenicima u pustinju. O Jovanu, on je uvek govorio sa divljenjem i velikim poštovanjem, stalno hvaleći svog Preteču, i veličajući njegove zasluge. Isusovi učenici su bili odani i verni načelima svog učitelja, pa je Jovanovo učenje postalo stalni kult u ranohrišćanskim, a i kasnijim pokoljenjima.

Iako je Jovan praktično ličnost koja je prethodila hrišćanstvu, zahvaljujući hrišćanskim predanjima, njegova uloga i veliki značaj ostala je sačuvana tokom vekova. Takodje, jedino je u hrišćanskom predanju on ostao ono što je zaista i bio - tužan propovednik, strog i prema sebi i prema drugima, prorok koji najavljuje dolazak Carstva Božjeg, prorok koji budućeg Mesiju nalaži, uči, vodi ka vrhuncu, ali koji nažalost umire, pre nego što doživi sve što je preokao.

Jovanova škola krštavanja, postojala je i živela još neko vreme, paralelno sa Isusovom, kroz grupe njegovih sledbenika. Čak i nekoliko godina posle smrti oba učitelja, još uvek se krštavalo i Jovanovim krštenjem. Vremenom, zbog malobrojnosti, ovaj pristup se ugasio, a Hrišćanstvo je nadvladalo. Ipak, Jovan je zadržao položaj velikog Učitelja, Isusovog preteče, a ugled koji je zadobio odricanjem i svojim načinom života je neprolazan. Tako je i njegovo ime na veoma visokom mestu po značaju u hrišćanskoj crkvi.

I posle smrti Jovana i Isusa, ideja je ipak ostala. Šta je moglo da doprinese tolikom uspehu i očuvanju ideje? To je najverovatnije bila ŽRTVA koju su i učitelj Jovan i najbolji učenik Isus

podneli. Obojica su, Jovan kroz odricanje i samospoznaju, a Isus kroz inicijaciju i stečene stepene u esenskom redu, bili upoznati sa misterioznim učenjem Kabale, koje kaže da svaka žrtva učinjena za ideju, daje toj ideju jedinstveni snagu i ranije ili kasnije joj osigurava uspeh. Prorok Jovan (učitelj) i Sin Božji Isus Hristos (izabrani učenik), svojom smrću su dali besmrtnost svojim idejama.

JOVAN IZNAD SVIH RELIGIJA

O jedinstvu, istom poreklu i postavkama svih religija ne treba trošiti reči. O tome je već dosta napisano i rečeno. Kako je to krenulo davno iz drevne Mesopotamije, preko dva Egipatska carstva, Rimljana i Izraelaca, pa sve do hrišćanstva i ostalih današnjih religija, zaključci i sveprisutne istine su uvek na kraju iste, samo ponekad različite po formi. Ali, različiti su i putevi pomoću kojih pojedinac do tih istina dolazi: učenjem, spoznajom, razmišljanjem ili kroz neki proces inicijacije.

I Isus je kroz svoju inicijaciju u esenski red, a koji neodoljivo podseća naš slobodno-zidarSKI red, počeo svoje putovanje kao Istini i Svetlosti. Hrišćanstvom je te ideje proširio među svojim sledbenicima.

Ali Jovanova veličina je u tome što je uspeo da dodje do spoznaja i sveprisutnih Istina, kao i da ih saošti svojim sledbenicima, pa i Isusu, isključivo samoodricanjem, samopregornim isposničkim životom, praktično u direktnom kontaktu sa Velikim Arhitektom Univerzuma.

To je naš zaštitinik - Prorok, Preteča, Krstitelj Jovan. Slobodno zidarstvo nije religija, ono je na višem stepenu od svih religija. Slobodno zidarstvo ne obećava ni nagrade ni kazne. Ono traži od svih slobodnih zidara, da vole dobro radi dobroga, istinu radi istine, da traže Istinu i Svetlost, kao i da se uvek žrtvuju radi svoje ideje ili načela, kao što je to činio i Veliki Učitelj, Veliki Majstor Starog Doba, Jovan Krstitelj.

Niš, na dan Sv.Jovana Krstitelja, 07. jula 2010
Br. B.R. „Nemanja“